

SZAKDOLGOZAT

Andrási Mónika

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Rippl-Rónai Művészeti Intézet
Képi ábrázolás alapképzési szak

Életszakaszok

Belső konzulens:	Mészáros Anna Óraadó tanár
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Vizuális Kommunikáció Tanszék
Készítette:	Andrási Mónika

Kaposvár, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

2025

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS	5
2.	TANULMÁNYI ELŐZMÉNYEK	7
3.	TÉMAVÁLASZTÁS	8
4.	ÉLETKORI SAJÁTOSSÁGOK	9
4.1.	ÓVODÁSKOR.....	9
4.2.	FELNÓTTKOR.....	10
4.3.	IDŐSKOR	10
5.	TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS-PLAKÁTTÖRTÉNET	12
6.	A MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET	13
7.	A LENGYEL PLAKÁTMŰVÉSZET	15
8.	A PLAKÁTMŰVÉSZET NAPJAINKBAN	17
9.	SZIMBÓLUMOK	18
9.1.	A KÉP, MINT JEL.....	18
9.2.	FELHASZNÁLT SZIMBÓLUMOK ÉS JELENTÉSÜK	18
10.	FELHASZNÁLT SZÍNEK-FESTMÉNYEK	20
10.1.	ÉRZÉKI-OPTIKAI (IMPRESSZÍV) SZÍNELMÉLET	20
10.2.	PSZICHIKAI (EXPRESSZÍV) SZÍNELMÉLET.....	21
11.	FELHASZNÁLT SZÍNEK-PLAKÁTOK	22
12.	A PORTRÉ	23
13.	FESTMÉNY INSPIRÁCIÓK	24
14.	AZ EMLÉKEZÉS	26
15.	MUNKANAPLÓ	27
15.1.	FESTMÉNY VÁZLATOK.....	27
15.2.	PLAKÁTTERVEK.....	35
16.	ÖSSZEGZÉS	41
17.	HIVATKOZÁSOK	43
18.	KÉPJEGYZÉK	44

Előszó helyett

Kosztolányi Dezső: *Akarsz-e játszani?*

A játszótársam, mondd, akarsz-e lenni,
akarsz-e mindig, mindig játszani,
akarsz-e együtt a sötétbe menni,
gyerekszívvvel fontosnak látszani,
nagykomolyan az asztalfőre ülni,
borból-vízből mértékkel tölteni,
gyöngyöt dobálni, semminek örülni,
sóhajtva rossz ruhákat öltetni?
Akarsz-e játszani *mindent, mi élet,*
havas telet és hosszú-hosszú őszt,
lehet-e némán teát inni véled
rubin-teát és sárga páragőzt?
Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni,
hallgatni hosszan, néha-néha félni,
hogy a körúton járkál a november,
ez utcaseprő, szegény, beteg ember,
ki fütyürész az ablakunk alatt?
Akarsz játszani kígyót, madarat,
hosszú utazást, vonatot, hajót,
karácsonyt, álmot, mindenféle jót?
Akarsz játszani boldog szeretőt,
színlelni sírást, cifra temetőt?
Akarsz-e élni, élni mindörökkön,
játékban *élni, mely valóra vált?*
Virágok közt feküdni lenn a földön
s akarsz, akarsz-e játszani halált?

1. BEVEZETÉS

Szakedolgozatom során a festészetet és plakátművészetet, mint képzőművészeti irányzatokat veszem górcső alá. Célom: megtalálni a közös kapcsolódási pontjaikat, valamint bemutatni, hogy hogyan fejezhető ki egy előre meghatározott témakör a festészet és a plakátművészet vizuális eszközeivel, egymással párhuzamba állítva, valamint, hogy milyen hasonlóságok esetleg különbségek fedezhetőek fel a két ábrázolásmód között.

Diplomamunkámként az "Életszakaszok" témakört választottam. Ennek vonatkozásában kívánom bemutatni képi eszközökkel is szakedolgozatom tematikáját.

Munkám során három-három műalkotást hozok létre.

Három munkám olajjal és akrillal készül feszített vászonra, ezek személyes, családi fényképekből készült kollázsok. A kiválogatott képek között megtalálhatóak életpillanatok egészen a '80-s évektől napjainkig.

Elsőként a kisgyermekkor témakörét járom körül, egészen 1-6 éves korig. Gyűjtőmunkám során törekedtem kiválasztani azokat a fényképeket, amelyek az önfeledt, boldog, fesztelen gyermekkor pillanatait örökítik meg. Így kívántam megragadni a gyermeki boldogság, színes, szikrázó eszenciáját.

Majd ezt követően az időben kicsit hátrébb lépve, azonban tematikámon belül tovább haladva újabb fotóalbumhoz nyúltam, amely a szüleim, keresztszüleim fiatal felnőttkorát megörökítő fényképeket rejtette. Az itt fellelt fényképek 18-28 éves koruk közt készültek. Itt arra törekedtem, hogy bemutassam a felnőtté válás folyamatát, annak fontos, jelentőségteljes pillanatait, támaszpontokat kijelölve így az időben. Ide sorolhatóak a gimnáziumi ballagások, az eljegyzés, a házasságkötés, mindennek megkoronázásaként pedig a szerelmük gyümölcsének, gyermekeiknek a megszületése.

Festménysorozatam harmadik, egyben utolsó alkotásához nagyszüleimről készült képeket, azok részletei használtam fel. Ez nem csak a sorozat záródarabja de tematikámban az élet elhalkulása, lecsendesedése, megnyugvása. A tapasztalatot, az élet teljességét hivatott kifejezni.

Festménysorozattal párhuzamosan 3 plakátot is megterveztem, melyek párhuzamosan futnak az eddigiekben felvázolt képek tematikájával. Plakátjaimon főként szimbólumok alkalmazásával érem el a festményeken már megfogalmazott gondolatok bemutatását. Ezek már sokkal jobban leredukált forma- és színvilággal jelenítik meg a kisgyermekkor játékosságát, a fiatal felnőttkor jelentőségteljeségét és az időskor tapasztalatát, az élet teljességét, annak beteljesülését. Itt minden jelentőséggel bír, így válik lehetővé az előbbieken már felvázolt tartalom egyértelmű közvetítése.

2. TANULMÁNYI ELŐZMÉNYEK

Egyetemi tanulmányaim során főként festészettel foglalkoztam Festő szakos hallgatóként, valamint ezt megelőzően gimnáziumi éveim során is, ahol díszítőfestő képesítést szereztem. Az intézményi felvételemet megelőzően egy éven át foglalkoztam tervezőgrafikával, gyakorlati kereteken belül pedig főként reklámgrafikával, így valamilyen szinten mind a két irányzathoz; a festészethez és a grafikához is kötöttek már hol gyengébb, hol erősebb szálak. Bizonyos órák keretein belül az elmúlt három év során átfogóbban is megismerhettem a képzőművészet különböző irányzatait. Betekintést nyerhettem a plakáttervezés folyamatába is, ami egyre jobban felkeltette az érdeklődésem. Gondolkodásmódom alakulásában is nagy szerepet játszott. Elsőként főként az iránt kezdtem el egyre intenzívebben érdeklődni, hogy egy fogalom hogyan is alakítható a lehető legkevesebb eszköz használatával, a lehető legletisztultabb formavilág felhasználásával egyszerű, ámde közérthető képpé, ami nem szorul magyarázatra: önmagáért beszél.

Megismerhettem, hogy mekkora közlési erővel képesek is rendelkezni mind a formák, mind a színek.

Lehetőséget és motivációt kaptam, hogy mélyebben kezdjek mindezekkel foglalkozni. Azonban tanulmányaim fő irányzata mindezek mellett a festészet, ezért döntöttem úgy, hogy ezt a két témakört együtt, egymással párhuzamosan vizsgálom mind szakdolgozatom, mind diplomamunkám során.

3. TÉMAVÁLASZTÁS

Témaválasztásom, azaz az "Életszakaszok" témakör a mindannyiunk által nagy érdeklődés övező "Születés-Élet-Halál" motívum egy másfajta, a megszokottól eltérő megfogalmazása, amikor is kilépek a leggyakrabban körüljárt spirituális vonatkozásból, nem a születés előtti és nem is a halál utáni létállapotot vizsgálom, nem keresek választ az élet értelmére, csak az ittre és mostra koncentrálok, mindarra, ami szinte tapintható, amit mind, egytől egyig kortól és nemtől függetlenül megélünk.

Az általam kiválasztott 3 életszakasz: a kisgyermekkor, a fiatal felnőtt, valamint az időskor.

A kisgyermekkor megjelenítése során célom azt a gyermeket ábrázolni, aki még a tudatosság kialakulása előtt áll. Amikor a kisgyermek még "A madarak csiripelését a maga módján érzékeli, nem pedig úgy, ahogy megtanították rá." (Berne, 2021)

A felnőttkor ábrázolásánál már a tudatos embert ábrázolom. „A tudatos ember eleven, mert tudja, hogyan érez, hol van és mikor történnek a dolgok. Tudja, hogy a fák, a halála után is ott állnak majd, de ő már nem lesz ott, ezért most akarja látni őket, olyan intenzíven, ahogyan csak lehetséges.” (Berne, 2021)

Majd végül, de nem utolsó sorban az időskor következik, ahol a fókusz a megélt tapasztalások által bekövetkező bölcsességre, nyugalomra, teljességre helyeztem és ennek ábrázolását tűztem ki célomként.

4. ÉLETKORI SAJÁTOSSÁGOK

4.1. Óvodáskor

Mind társadalmi, mind fejlődéstudományi értelemben meghatározó szerepet tölt be egy ember életében a kisgyermekkora, majd ezt követően az óvodáskor. Ebben az időszakban a hangsúly főként az érzelmekre helyeződik, ekkor történik meg a gyermek érzelmi fejlődése. Dr. József István, fejlődépszichológiájában így ír erről az életszakasról: „Ekkor még érzelmei labilisak (egyik pillanatban boldog, kiegyensúlyozott, a másokban pedig teljes elkeseredettségbe képes átváltani), illetve polarizáltak (rendkívül gyorsan változhatnak egyik végletből a másikba), de ez nem azonos a gyermek szeszélyes vagy hisztis voltával. Az óvodás érzelmeinek fejlődése megmutatkozik az érzelmek nagyfokú differenciálódásában, fokozatos intellektualizálódásában. Ebben a korban a gyermeket nagyfokú emocionális ingerlékenység és gyenge emocionális stabilitás jellemzi. A kisgyermekkorhoz viszonyítva, bővülnek az érzelmei, megjelennek az ún. magasabb rendű érzelmek is: az intellektuális-, az erkölcsi-szociális-, és az esztétikai érzelmek. Az intellektuális érzelmekben a világ mélyebb megismerésének vágya, a kíváncsiság motivál, a felfedezés, a ráismerés, a megismerés, és az alkotás öröme funkcionál.”...” Az esztétikai érzelmek a felnőtt mintáján keresztül érvényesülnek, segítségével a gyermek észreveszi, és rácsodálkozik a szépre. A gyermeket gyönyörködtetheti egy szép virág, egy kellemes dallam, egy hangzatos, verses ritmus is.” (Dr. József, 2011)

A tanulmányban olvasottak tükrében, főként a gyermek intenzív érzelmkifejezése az, ami megragadta a figyelmet, valamint, ahogy megjelennek az ún. magasabb rendű érzelmek, a gyermek nyitottabbá válik, megjelenik a világ mélyebb megismerésének vágya, fő motivációja a kíváncsiság, a felfedezés vágya. Mindeközben pedig a ráismerés, a megismerés és az alkotás örömmé formálódik számára. Ennek a kreativitásnak, a kíváncsiságnak az ábrázolása úgy gondolom új gondolatokat ébreszthet és képi megjelenítése szintén kihívásként jelenhet meg a képzőművészet feladatai között.

4.2. Felnőttkor

„A felnőttkort a realitásérzék, a tervezés készsége és a pszichológiai érettség jellemzi. A pszichológiai érettség felismerhető a felnőtt önállóságáról, felelősségtudatáról és arról, hogy képes alkotómunkát végezni, valamint kialakult világnézettel és erkölcsi tudattal rendelkezik. Tervező tevékenységére jellemző, hogy miközben saját élettervet alakít ki, és valósít meg (a korábbi időszakok sokszor romantikus, többnyire megvalósíthatatlan terveit felváltják a saját egzisztenciateremtéshez szükséges reális, konkrét tervek, illetve a vágyak és a realitások közötti kompromisszumok egyre inkább a valóságnak megfelelő feltételekhez igazodnak), szükségyszerűen mások életét (családja) is tervezi. Ezzel kiteljesedik az a felelősségi kör, melyet a periódus kezdetén többnyire önmagára vonatkoztatva alakított ki. Az életszakasz során az emóciionalitás egyre inkább az intellektuális vezérlés alá kerül, ami „bölc” döntéseket eredményez. Ez a bölcsesség nem jelenik meg azonnal a felnőtté váláskor, csak jóval később következik be. Ebben az életszakaszban az ember már nemcsak keresi, de meg is találja helyét szűkebb-tágabb környezetében.” (Dr. József, 2011)

Legjellemzőbb motívumként a felelősségvállalás, az életterv kialakítása, ami ebben az időszakban megjelenik. A fontos és meghatározó döntések sorra követik egymást, ami aztán meghatározzák az élet alakulását. Leggyakrabban ekkor történnek a legfontosabb életesemények, mint a diploma megszerzése, az eljegyzés, a házasság és a családalapítás. Ezeknek az eseményeknek a képi megjelenítését is egy érdekes és izgalmas feladatnak tartom, főként az általam kijelölt időszakban.. Belehelyezkedni az időbe, lenyomatot hagyni róla.-

4.3. Időskor

„Az utolsó szakasz 60 éves kor után zajlik, ez az integritás vagy kétségbeesés stádiuma, a késő felnőttkor, vagy időskor. Az egyén elfogadja egyszeri és páratlan életútját, elemzi mindazon eredményeket, teljesítményeket, melyeket élete folyamán elért és elbírálja ezeket. Amennyiben úgy ítéli meg, hogy nem élt hiába, hogy hagyott valamit maga után, akkor nyugodtan készül fel a halálra. Ezt nevezi Erikson érintegritás-érzésnek. Amennyiben a személy úgy véli, hogy hiába

élt, nincs megelégedve azokkal a dolgokkal melyeket megélt, alkotott, kétségbeesés vesz erőt rajta, mert belátja, hogy most már lehetetlen változtatnia.” (Dr. József, 2011)

Ez az az életszakasz, amiben a legnehezebb közös nevezőre jutni, hiszen a 60 éves kort követően egyénenként eltérő, hogy milyen gondolatok, érzelmek fogalmazódnak meg az egyénben, miközben visszatekint az elmúlt éveire vagy előre tekint környezete példáit látva. Erre nagy befolyással lehet már az is, hogy miben szocializálódott, milyen társadalmi körülmények és helyzetek voltak, amik a döntéseire hatással voltak, milyen társadalmi rétegből jött. Ezen a ponton úgy gondolom, hogy nehéz egy átfogó, mindenki számára teljes mértékig elfogadható nézőpont megtalálása. De a képzőművészetnek ez nem is dolga. Ezért úgy döntöttem, hogy a nagyszüleimen keresztül, közvetetten látottakat veszem alapul és ezeknek képi megjelenítésével adom át, amit számomra, jelen élethelyzetemben az időskor külső szemlélőként jelent.

5. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS-PLAKÁTTÖRTÉNET

A plakát a társadalmi fejlődés terméke és a nagyvárosi élet mára szerves részévé vált. Bármerre is járunk a világon, falun, vagy nagyvárosban rójuk az utcákat, lépten-nyomon plakátokba botlunk. De honnan is ered maga a plakát?

A plakátművészet első, klasszikus alakja és megkerülhetetlen művelője Henri de Toulouse-Lautrec. Lautrec kezdetekben főként festőként tevékenykedett, azonban az 1890-es évek elején megismerkedett a litográfia technikájával. A litográfia, vagy más néven könyomtatás, a síknyomtatás elvén alapuló grafikai eljárás. Ez már a művész korában sem volt újkeletű eljárás, hiszen már 1796-tól alkalmazták különböző felületeken. Az eljárással való megismerkedést követően, 1891-ben készítette el La Goulue a Moulin Rouge-ban című plakátját, amely meghozta számára a sikert. Egyszerű, letisztult formanyelvet hozott létre, amely nem volt mentes a szecesszió stílusjegyeitől sem. Annak ellenére, hogy a szecesszió sokkal inkább egy művészeti irányzat, sajátos világkép, mintsem egységes stílus, vannak bizonyos főbb jellemzői, amelyek nagy hatást gyakoroltak a kor művészeire.

Többek között a japán fametszetek hatására egyre inkább elfordultak az akadémikus ábrázolásmódtól, megjelent a nagymértékű stilizálás, leegyszerűsítés, a növényi vagy geometrikus mintákra építő ábrázolásmód, valamint egyre gyakoribbá vált a kontrasztos, élénk, tiszta színek használata. Ezek hatása jól megfigyelhető a plakátművészet alakulásában is.

Másik jelentős alakja a plakátművészet kezdetének és a szecesszió művészetének Alfons Maria Mucha. Alkotásainak jellemző motívumai a kígyózó indák, stilizált, növényi motívumok és a központban álló, éteri szépségű nőalakok. Plakátjai a századforduló reklámiparának különleges, egyedi termékei.

Maga a plakát, mint eszköz, már a 19. század óta a kereskedelem, kultúra és politika szerves része. Képes akár pillanatok alatt a megfelelően megválasztott képek és szöveg segítségével egyértelmű üzenetet közvetíteni. Sikerét nagyban köszönheti annak, hogy gyorsan és széles körben volt képes információ közvetítésére, meglehetősen egyszerű módon. Ahelyett, hogy a plakát, mint műfaj elhalványult, asszimilálódott volna, egyre inkább jelentőssé vált és önálló művészeti ággá nőtte ki magát.

6. A MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZELET

A plakátra, mint korlenyomatra is tekinthetünk. Ha visszanézünk a múltra, nyomon követhetjük kézzelfogható módon is a plakátművészet alakulását. A magyar plakátművészet közel másfél évszázados múltat tekint vissza, amely nem csak stílárisan, de tematikailag is rendszerezhető. Mindig is meghatározó szerepet játszott a témaválasztás terén az aktuális politikai, valamint kereskedelmi és kulturális helyzete az adott országnak, jelen helyzetben Magyarországnak. "A kereskedelem, sajtó és szórakoztatóipar fejlődéséhez kapcsolódva, a modern városi élet műfajaként a reklámgrafika egyik széles körben elterjedt formájává vált a plakáttervezés." (Zimonyi, 2019) Első és legjelentősebb alkotója hazánknak Benczúr Gyula, aki az 1885-ös Országos Kiállításra készítette el plakátját. Ez még alapvetően egy szöveggel kiegészített festmény volt. Felismerték a műfaj fontosságát, meglátták benne a lehetőséget. Eleinte pályázatokkal igyekeztek a kor művészeit alkotásra ösztönözni, azonban egy 1929-es cikkből úgy tűnt: kísérletük kudarcba fulladt. A cikk így írt: „Valami baj van a magyar plakát körül. Túlnyomórészt kétségbeejtően rossz plakátok rémítik a járókelőket a pesti uccán (sic!) (különös tisztelet a kevés kivételnek) (...) A magyar művészet minden más téren nyugodtan felveheti a versenyt Európa bármely (sic!) nemzetinek művészetével, plakátkultúránk azonban látszólag szomorúan balkáni nívón áll.” (Zimonyi, 2019) De voltak művészek, akik mégiscsak kiemelkedtek és új lendületet adtak az akkor leáldozóban lévő művészeti ágak. Ide sorolható: Faragó Géza, aki maga is sokáig Mucha stúdiójában dolgozott. Mucha hatására döntött úgy, hogy beemeli a magyar tervezésbe a humort és csattanós szövegeket, szlogeneket, annak érdekében, hogy megragadja és magára vonja a megcélzott közönség figyelmét. Alakjai a közélet jellegzetes alakjait, figuráit dolgozták fel, gyakran karikaturisztikus módon. A későbbiekben erőfeszítéseit siker koronázta.

Magyarországon a plakátművészet jellegzetes irányzataként tartotta számon a propagandaplakátokat. Itt említhető többek között Pór Bertalan (Világ proletárjai) és Berény Róbert (Fegyverbe) alkotásai is. Egészen az első világháborút megelőző időszakról szigorú ideológiai elvárásoknak kellett megfelelniük. Saját szimbólum és szín rendszerrel kellett az alkotóknak dolgozniuk. Ezek előre meghatározott elemek voltak, mint például a vörös zászló vagy a mezőgazdasági témakör elemei. Színpalettájukat illetően főként vörös-fekete vagy élénk, vidám színeket használtak.

Az enyhülést az 1955-ös év hozta meg. Egyre inkább a kereskedelmi és kulturális témák váltak jellemzővé. A plakátművészet virágzását az is elősegítette, hogy az Iparművészeti Főiskolán

egyre nagyobb hangsúlyt kapott az alkalmazott grafika oktatása. A hatvanas évek plakátjai újra levegőhöz jutottak, új lendületet vehettek, hiszen megjelent a montázsok alkalmazása, illetve a fotográfia beemelése a plakátkészítésbe. Lassan kis hazánkba is beszivárgott az amerikai Pop-Art, nagy hatást gyakorolva a kor művészeire. A nyolcvanas évektől egyre inkább gyengülni kezdett a kultúrpolitikai nyomás, ennek következményeként a plakát az egyéni kifejezés eszközévé válhatott. Egészen a kétezres évektől napjainkig egyre több kiállítás, pályázat foglalkozik a plakáttervezéssel, mint művészeti ággal és igyekszik felhívni rá a figyelmet annak érdekében, hogy "az új média korában ne kerüljön sor a művészi igénnyel fellépő plakáttervezés teljes térvészítésére." (Zimonyi, 2019)

1. ábra

Árendás József-Plakát

2. ábra

Berény Róbert-Modiano reklámplakát

7. A LENGYEL PLAKÁTMŰVÉS ZET

Napjainkig a lengyel plakátművészet kiemelkedő fontossággal bír, plakátjaik egyedi, változatos vizuális megközelítése tette le a mai értelemben vett művészplakát alapköveit. Ha ezzel a témakörrel foglalkozunk megkerülhetetlen, hogy az általuk a plakáttervezés folyamán képviselt értékeket megismerjük.

Az első világháborút követően Lengyelország visszaszerezte függetlenségét, így 1918 után új politikai-kulturális és gazdasági helyzet alakult ki. Ehhez kapcsolódóan fejlődésnek indult a művészet. Ennek tükrében egyre kedvezőbben alakult a társadalommal folytatott kommunikáció is. Igyekeztek megtalálni a modern kor nyelvét. Különböző formai kísérletezések zajlottak. Alkalmazni kezdték a lengyel népi motívumokat. Azonban valamiért ez nem hozta meg azt a sikert és áttörést, amiben bíztak. Az 1920-as évektől a formálódó Lengyel államhoz kapcsolódó plakátok egymás után születtek. Jellemző volt rájuk a hazafias érzelem és a nemzeti hagyományokra való hivatkozás is. De ennek ellenére nem érvényesültek közös, mindenkire érvényes szabályok, minden bizonnyal ez a kísérletezés, útkeresés időszaka volt. Keresték a nézővel való kapcsolatteremtés legjobb módszerét. A 20. század elején keletkezett plakátok gondosan megformáltak, részletgazdagok, szinte már képregény-szerűek. Azonban, ahogy az idő telt, megjelent a plakát nyelvezetének megújítására való igény. Az 1930-as évekre a Lengyel plakát az érett korszakába lépett. A tradicionális plakátokat leváltották, az emberi alakok helyét tárgyak vették át, amelyet igyekeztek többnyire semleges háttérbe belekomponálni. A plakátnak üzenete és ereje van; ennek felismerése volt az, ami lendületet és energiát adott a Lengyel plakátművészetnek és ez volt az, ami elősegítette azt, hogy a "Lengyel plakátiskola" mára önálló fogalomként válhasson. 1956 és az 1970 közötti időszakban főként a filmplakátok voltak azok, melyeket első helyen tartottak számon világszerte. Ezek nemcsak mint promóció, de mint közéleti és egzisztenciális problémákra reflektáló műalkotások voltak jelen a köztudatban. A nézőt kíváncsivá, nyugtalaná tette, akár provokálta, felháborította, gondolkodásra készítette. A mai, kortárs lengyel plakátokban szintén felfedezhetőek a nagy mesterek kéznyomai. Máig őrzik azt a sajátos esztétikai minőséget, amely főként a merész színválasztásban, játékosságban és iróniában érhető tetten.

Meghatározó alkotói és újítói közé tartozott többek között; Henryk Tomaszewski, vagy más néven a Lengyel Plakátiskola „atyja”, 1947-ben kezdett átfogóbban foglalkozni a plakátokkal, azon belül is főként a filmplakátok érdekelték, ezek átdolgozása, megújítása. Azok sztárjainak portréi helyett előnyben részesítette a merész színeket, absztrakt formákat. Tervei élénkek,

szellemesek voltak, többek között ennek is köszönhetőék népszerűségüket. Itt említhető még Roman Cieślewicz vagy Jan Młodożeniec., akinek stílusának legjellemzőbb motívumai közé tartoztak a vastag, látszólag koordinálatlan, de mégis erőteljes vonalak, a gyermeki formavilág és az élénk színválasztás. Emellett kézzel festett betűkkel tette betűkompozícióit még jellegzetesebbé.

Mellettük megemlíteném még Waldemar Świerzyt, aki a Lengyel Plakátiskola egyik alapítója is volt és az elsők közt állt, aki a festészet elemit; a lírai absztrakció, a szecesszió és a pop-art stílusjegyet ötvözte a népművészettel és a naiv festményekkel. (Culture.pl, 2017)

Maga a Lengyel plakátművészet számtalan újítót és újítást tudhat a sajátjának, kísérletező szelleme, amely végső soron kiemelkedővé teszi.

A művészek munkáit szemlélve és átfogó munkálkodásukat vizsgálva, mi magunk is rájöhethünk, hogy a plakátművészet és a festészet nem áll egymástól olyan messze, mint elsőként gondolnánk, hiszen a gyökereik közösek.

3. ábra

Józef Mroszczak

4. ábra

Waldemar Świerzy

8. A PLAKÁTMŰVÉS ZET NAPJAINKBAN

A világ minden táján jelen vannak napjainkig is az arra irányuló törekvések, hogy a plakát, mint művészi kifejező eszköz megőrizhesse jelentőségét, esztétikai, valamint etikai színvonalát. Akarva, akaratlanul is megfigyelhető volt az elmúlt évtizedek folyamán, ahogy maga a plakát, mint kifejező eszköz, amely a hétköznapi emberhez szólt, egyre inkább egy lefelé ívelő pályára került. A későbbiek folyamán az a tulajdonsága, ami igazán népszerűvé tette, hogy egy szóval vagy éppen szavak nélkül volt képes üzenetet közvetíteni, információt átadni pillanatok alatt, háttérbe szorult.

A plakát, mint műfaj 2 különböző irányzatra bomlott.

A továbbiakban is jelen volt és van is a kereskedelmi célú felhasználása. Főként, mint reklámgrafika találkozhatunk vele a különböző áruházak akcióit hirdetve vagy az utak mentén, lakóházak falain. Azonban ezeknek célja a gyors, látványos tájékoztatás, amely képzőművészeti igényű komponálás nélkül történik. Hiszen mit láthatunk? Egymás mellé dobált képeket a különböző termékekről, árakat. Ezekben az esetekben a praktikum helyeződik a középpontba. Ezzel a jelenséggel párhuzamosan a plakát művészi jelentősége halványulni látszik, azonban nem tűnt el, csak átalakult. Ennek bizonyítéka az is, hogy létrejöttek olyan törekvések a 2000-es évek Magyarországon, mint például a Magyar Plakát Társaság, akik hűen őrzik a Lengyel Plakátiskola törekvéseit.

Az előbbieken említett törekvések, egyesítve a világ minden táját, lehetőséget kínálnak a művészek számára, hogy a Plakát, mint kifejezőeszköz a továbbiakban is a kulturális élet palettáján maradhasson.

9. SZIMBÓLUMOK

9.1. A kép, mint jel

"A szimbolikus gondolkodásmód, a köznyelvi képes beszéd és a rajzolt jelképek évezredek óta az emberiség közismert és nélkülözhetetlen eszközei." Erdélyi János, filozófus-esztéta, úgy fogalmazott: "A symbolismusban minden él, mégpedig a szó tulajdon értelmében, mivel örökös lebegése van az elmének gondolatrul gondolatra, képrül képre, tárgyul tárgyra. A tárgy jelent gondolatot, a kép történetet, a gondolat mindkettőt, s viszont, mindenféle cserében." (Hoppál, Jankovics, Nagy, & Szemadám, 1994) A szimbólum legfontosabb tulajdonsága tehát, hogy valamilyen fogalmat helyettesítsen, és a kép egyfajta jellé váljon. Mindezek alapján a szimbólumok használata már egészen az Őskor óta jelen volt az emberi civilizáció történetében. A különböző motívumokat különböző jelentéstartalommal ruházták fel annak érdekében, hogy akár egy adott népcsoporton, közösségen belül is tartalmat közvetíthessenek.

Ez a szokás napjainkban is hangsúlyos szerepet kap, akár a mindennapi életben, akár a művészetekben, tudományokban. Mindennek van egy sajátos jelrendszere. Ezen túl a szimbólumok jelenléte szabadabb értelmezést tesz lehetővé, segítségével a tárgyak, motívumok önálló asszociációkká válhatnak, azonban megfelelő kontextusba helyezve sem veszítik el értelmüket, csak gondolkodásra készítetik az azt szemlélőt. Ezért is alkalmazzák őket előszeretettel a különböző művészeti irányzatok.

Diplomamunkám során, főként a plakáttervezés folyamatában jelképeket keresek, melyek az általam választott életkort (kisgyermekkor, fiatal felnőtt kor és időskor) közérthetően szimbolizálják.

Ehhez elengedhetetlen, hogy ne csak saját szempontok szerint, de társadalmi szempontokból is megvizsgáljam a különböző motívumok, formák, tárgyak, mindezek mellett még a színek, vonalak emberi szemre, értelemre, érzelemre gyakorolt hatását.

9.2. Felhasznált szimbólumok és jelentésük

Első plakátom témakörének a kisgyermekkorot választottam. A későbbiek folyamán ehhez a fogalomhoz igyekeztem megtalálni a megfelelő motívumot, amely közérthetően és világosan adja át az általam megfogalmazni kívánt életkort, annak sajátosságait. Felhasznált

szimbólumként itt egy plüss állatra esett a választásom. Ennek indoka az, hogy ha egy kisgyermekre gondolunk, legyünk akár azok mi magunk is, automatikusan jön létre a képzettársítás. Egy kisgyermek első barátja, legfontosabb társa, védelmezője, ami aztán hosszú éveig szinte elengedhetetlen módon kíséri útján, az egy plüss állat lesz. Ennek a szimbólumnak az elhelyezésével sikerült megteremtennem egy asszociációt, amely egyből az általam kiváltani kívánt eredményt hozta meg. Annak érdekében, hogy a hatását fokozzam, a kisgyermekek színezési technikáját vettem alapul, még az előtt, hogy kifejlődnének a finom motorikus képességeik; ezt megelőzően még a vonalvezetés nem kontrollált. Ennek véletlenszerű játékával tettem mondandóm még kifejezőbbé.

Második plakátomnál már a fiatal felnőttkor megjelenítése volt a célom. Hosszas gondolkodás után a kulcsra esett a választásom, mint kifejező motívumra. Itt is megjelennek különböző képzettársítások; a kulcs az otthon, életkori sajátosságként, az első saját lakás, albérlet, az önálló élet kezdetének szimbóluma. A kulcs árnyékát helyettesítendő, emberi szilüettek helyeztem el a képen, melyek jelen esetben a pártalálás, a családalapítás szimbólumaiként értelmezhetőek. Itt is fontos szerepet kapott a megjelenítés módja. Az első plakáttal ellentétben ez már finoman kidolgozott, így a határozottság, a céltudatosság többletjelentését hordozza magában.

Végül harmadik plakátomnál, ahol az időskor témakörével foglalkoztam, motívumként a könyvet választottam, melynél hangsúlyosan osztottam el a lapokat, a már megélt „elolvasott” oldalak számát megnöveltem és szöveggel töltöttem ki, ezzel utalva a már megélt életre, annak tapasztalataira, tudására. Ezzel párhuzamosan a másik oldalon lévő lapok már fogyóban vannak, de még üresek, azt jelképezve, hogy még vannak oldalak, amik arra várnak, hogy tartalommal töltsük meg és bár öregszünk, az életünk még korántsem ért a végéhez. Jelen esetben a könyv az élet metaforikus megjelenítése és az idő múlásának kézzel fogható megjelenítése.

10. FELHASZNÁLT SZÍNEK-FESTMÉNYEK

Egy kép, esetemben festmény létrehozásánál nem csak az azon megjelenített formák, alakzatok, azok összessége bír fontos jelentőséggel, de az alkalmazott színeké is. Ennek mélyebb megismeréséhez Johannes Itten-A színek művészete című könyvét tanulmányoztam. „A régi korok színekben tettek tanúságot önmagukról. Műveikről leolvashatjuk, hogy milyen érzések járták át ezeket a népeket.” (Itten, A színek művészete, 2002) A szín már a kezdetektől jelen volt különböző művészeti alkotásokban, ennek változatosságát meghatározza, hogy a világ mely pontját, mely kultúráját és mely időszakát szemléljük. Az egyiptomi és görög, valamint Kína művészetében is jelen voltak már a kezdetekkor a színes, tarka formák. Majd a későbbiek folyamán ezeknek használata egyre inkább személyspecifikusabbá vált, a művészek saját színpalettát alakítottak ki. „A művész mindenképpen arra törekszik, hogy megismerje a szem és az agy adta feltételeket, valamint azt, hogyan függenek össze a színvalóságok és a színhatások mibennünk. A színek és a színes művészetek világában sokrétűen összefonódnak az optikai, pszichikai és szellemi jelenségek.” (Itten, A színek művészete, 2002) Itten úgy véli: „A színek kontraszthatásait és rendszereit kellene az esztétikai jellegű színtanulmányok alapjának tekinteni.” (Itten, A színek művészete, 2002) Három féle szempontból közelíthetjük meg a színek esztétikáját: érzéki-optikai (impresszív), pszichikai (expresszív) és intellektuális-szimbolikus (konstruktív) módon. A későbbiekben azt is leírja könyvében, hogy bár a színek tanulmányozásának 3 különböző szempontjáról beszél, ezek egymás nélkül mégsem lennének képesek egy egészet alkotni. Azt pedig már a művész temperamentumára bízva, hogy melyik kifejezési módot hangsúlyozza képein. Festményeim vonatkozásában az alábbi két színelméletet vizsgáltam:

10.1.Érzéki-optikai (impresszív) színelmélet

„Az impresszív színelmélet a természetben lévő színek hatásainak vizsgálatából indul ki. A színes tárgyaknak látóérzékünkre gyakorolt benyomásait, az impressziókat tanulmányozza.” (Itten, A színek művészete, 2002) A színek valamely felületről visszavert fénysugarak, ennek eredményeként a visszavert színt érzékeljük a tárgy saját vagy lokális színeként. Festményeim esetében ennek a jelenségnek főként a figurák megfestésénél van fontos szerepe. Nagyban befolyásolja a bőr színét, a megjelenő különböző színárnyalatokat. Így válik lehetségessé, hogy az arcon, vagy akár a karokon narancsos, esetleg zöldes, kékes lazúrok jelenjenek meg, mint a

ruházat, környezetben megjelenő tárgyak reflexszínei. Emellett a nem csak a fény színe, de intenzitása is fontos szerepet kap, ennek következtében válik a test plasztikussá, tömegszerűvé. „Impresszív színtanulmányunkat ezek szerint négy fő probléma határozza meg: a testek saját színe, a fényforrás színe, a megvilágított és árnyékszín s végül a reflexszín.” (Itten, A színek művészete, 2002) Mindennek az elméleti tudásnak az alkalmazásával, a felsorolt problémák megoldásával igyekeztem megfesteni a képeimen megjelenő figurákat.

10.2. Pszichikai (expresszív) színelmélet

A színek mély benyomást képesek tenni bárkire, akár tudatosan fogadjuk őket, akár nem. Azonban Itten úgy véli, hogy ahhoz, hogy érvényes megállapításra juthassunk a színek expresszív tartalmát illetően csupán egyetlen út vezet, méghozzá az, ha „megvizsgáljuk valamely színnek egy másik színhez és az összes többi szín totalitásához viszonyított helyzetét és jelentését. Hogy az egyes színeket a maguk egyszeri pszichikai-expresszív kifejezési értékei szerint felbecsülhessük, össze kell őket hasonlítani egymással.” (Itten, A színek művészete, 2002) Ezen metódus folyamán megfigyelhetjük, hogy a színek más-más környezetben más-más érzetet keltenek. Egy világos szín, esetleg egy citromsárga egy másik világos szín mellé helyezve kevésbé tűnik ríkónak, mintha egy sötétebb, esetleg szürkés árnyalatú környezetbe helyeznénk el, ahol szinte visszanyeri világító erejét. Ennek tükrében határoztam meg a későbbiek folyamán a festményem háttérének árnyalatát. Elsőként figyelembe vettem, hogy mivel figuráim élénkek, színesek lesznek, így egy olyan háttérrel kell festenem hozzá, ami nem elnyomja, esetleg magába olvassza az ábrázolt alakokat, hanem sokkal inkább kiemeli, előtérbe hozza azokat. Végül ezért választottam egy színes szürke árnyalatot, így megteremtve a megfelelő kontrasztot.

11. FELHASZNÁLT SZÍNEK-PLAKÁTOK

A felhasznált színek és formák szintén nagy jelentőséggel bírnak a plakáttervezés folyamatában is.

„A szín csak akkor nyerheti el a maga értékét, ha kapcsolatba kerül valamilyen nem-színnel, például fekete, fehér, szürke, illetve egy vagy több másik színnel.” (Itten, A színek művészete, 2002) Ennek alapján a színek sokkal jobban képesek érvényesülni egy semleges árnyalatú felületen. Ennek köszönhetően a színek intenzívebbé válnak, szinte élni kezdenek, elérik maximális erejüket. Ez a jelenség leginkább az első plakáton figyelhető meg, ahol sokkal hangsúlyosabbá válnak így a piros, zöld és citromsárga színek, erőteljesebb hatást gyakorolnak a nézőre. Míg a második és harmadik plakáton a színek tompábbak, kevésbé hatnak úgy, mintha kivilágítanának a képből.

Azonban nem csak a színek egymásra gyakorolt hatása játszik fontos szerepet egy kép megkomponálása esetén, hanem azok mennyisége és elhelyezkedése is. Fontos, hogy a képen belül ezek támogassák és ne elnyomják egymást, képesek legyenek egyensúlyt teremteni. Ehhez figyelembe kell vennünk azok értékét és jelentőségét, valamint az alkalmazott színfoltok minőségét és nagyságát is. Egy tiszta, piros színfolt nagyobb erővel bír, mint egy ugyanakkora citromsárga, ennek következtében a nem megfelelő mennyiségi elhelyezése könnyen felboríthatja a kompozíció egyensúlyát, ezért fontos a megkomponálás folyamán az ezekre való odafigyelés is.

„A kép terében többféleképpen lehet az irányt hangsúlyozni: vízszintesen, függőlegesen, átlósan és körkörösén vagy ezeket kombinálva. Az irányok mindegyikének megvan a különleges kifejezése. Súlyt és tágasságot jelent a vízszintes, a szélesség hangsúlyozódik általa. A függőleges a vízszintes szöges ellentéte, súlytalanságot, magasságot és mélységet jelent. Ott, ahol a vízszintes és függőleges metszi egymást, erős hangsúly jön létre.” (Itten, A színek művészete, 2002) Első plakátomon főként a függőleges komponálás kap szerepet, míg a másodikon két eltérő irány találkozásánál, a kulcs és az árnyékok metszéspontján jelenik meg a kompozíció súlypontja. A harmadik plakátnál a könyv alapvető elhelyezésétől függően hangsúly pedig a vízszintes komponálásra helyeződik. Ennek függvényében is igyekeztem a 3 plakátot egymás mellett úgy megkomponálni, hogy végül egy harmónikus sorozattá álljanak össze.

12. A PORTRÉ

A portré az egyik legősibb ábrázolások egyike a művészettörténetben. Korokon átívelően végig kísérte az emberiség történelmét egészen az Ókori fáraók szarkofágjaitól napjainkig. Célja elsősorban az emberi arc és személyiség megörökítése volt. Az emberben mindig is ösztönösen jelen volt az a késztetés, hogy megörökítse önmagát és szeretteit, rögzítse azokat az utókornak. Az ókori görög és római kultúrában a portré célja az alany társadalmi rangjának, tekintélyének hangsúlyozása volt. Később, a Reneszánsz idején a művészek már nem csak a tökéletes külső, de a jellem ábrázolására is törekedtek. A modern művészet megjelenésével, az 1900-as évektől az absztrakt művészet és a kubizmus hatására a művészek kísérletezésbe kezdtek a formákkal és színekkel egyaránt, hogy új és egyedi portrékat alkossanak. Napjainkban is számos művészt foglalkoztat és szerves része a kortárs képzőművészetnek az arckép kérdésköre.

„A portré különféle módokon állítja eléink az embert, mint magányos vagy mint társas lényt; akár a művészt magát...A portré egy ember arcát mutatja, olykor félig elfordulva, vagy éppen a képből kitekintve, máskor magába merülve, s igen sokszor olyan viszonylatba vonva tekint valahova, amit csak a képből és annak nyomán fejthetünk fel. Tárgyszerűséget céloz az antik művészetben és eljut a holland portréábrázolással a figyelem egyfajta testi-szubjektív megvalósulásáig, ami a figyelem ábrázolása” (Bacsó, 2012)

Diplomamunkám során a portré, mint emlékkép jelenik meg festményeimen. A visszaemlékezés eszköze, valamint segítségével a különböző életszakaszok is jól érzékeltethetővé válnak. Mások a jellegzetes vonásai egy kisgyermek, egy fiatal felnőtt és egy idős arcnak is. Festményeimen a portré lehetővé teszi az idő egy specifikus megjelenítési formáját.

13. FESTMÉNY INSPIRÁCIÓK

Mindig is foglalkoztatott és érdekesnek, sőt izgalmasnak tartottam, hogy hogyan képes egy művész, emlékképeket megjeleníteni úgy, hogy azok magával ragadják a szemlélőt is, szinte úgy érezhesse, mintha ő is a művésszel együtt emlékezne.

Ennek fényében számomra meghatározó művészként jelenik meg Fehér László. A képeit szemlélve valamiféle megfoghatatlan, leírhatatlan, kifejezhetetlen nosztalgia érzése jár át.

Az 1970-es években, fotorealista alkotások jellemzik, majd hosszabb megszakítás után, jellemzően a 2000-es évektől kezdve jelennek meg festményein újra a szinte fénykép szerű figurák, portrék, mindennapos környezetükből kiemelve, a figyelem középpontjába állítva. Olyan embereket fest meg, akiket mi magunk nem ismerhetünk, mégis olyan, mintha mindannyiunk ismerősei lennének, hiszen mind láttuk már őket: teljesen hétköznapi cselekedeteket ábrázol, a mindennapok emberét, akár egy lépcsőn sétálva, egy kisgyerekekkel játszva vagy egy buborékot fújva.

5. ábra

Fehér László-Eszter

6. ábra

Fehér László-Nő gyerekekkel

Festményeim tematikájának kiválasztása során úgy éreztem, hogy ezek azok a pillanatok, amikhez a legjobban tudok kapcsolódni, ez az a kifejezés mód, amivel én is szeretnék emlékezésre ösztönözni másokat. Így esett a választásom az emberi alak és a portré ábrázolására, bár Fehér Lászlóval ellentétben az én figuráimhoz erős érzelmi szálak kötnek, több esetben én is megjelenek köztük. Így ezek a festmények egyfajta személyes visszaemlékezésnek is funkcionálnak.

Másik inspirációs forrásom Szűcs Attila festőművész munkássága volt. Műalkotásaiban gyakran használ fel fényképeket, amelyekhez sok esetben személyes élmények fűzik. Központi eleme az ember, erőteljes érzelmeket, érzéseket közvetít.

Azonban az ő kifejezés módjával ellentétben számomra nem volt cél egyetlen figura kiemelése, központba helyezése. Sokkal inkább volt szándékom, hogy kollázs-szerűen jelenítsem meg alakjaim, mintha csak egy-egy felvillanó emlékképek lennének a múltból.

14. AZ EMLÉKEZÉS

Keserü Katalin-Emlékezés a kortárs művészetben c. könyve bevezetőjében így ír az emlékezésről: „Hagyományosan emlékezésnek tekintjük azt a folyamatot, aminek kezdetén például megpillantunk valamit, és a végén kimondjuk, mit láttunk. Egy pillanatig se tart, míg az intuícióból vagy észlelt világból áttekinthető emlékkép, majd megnevezhető, kifejezhető élmény, konstrukció lesz. A visszaemlékezés – amit általában emlékezésnek hívunk – más: előhívása az emlékképeknek, élményeknek. Az alkotó emlékezés nem szokványos, hisz amikor általa a belső vagy emlékkép külsővé, láthatóvá válik, ez nem egy „megnevezés”, hanem új szó, új kép vagy „új világ” „ (Keserü, Emlékezés a kortárs művészetben, 1998)

Amikor az emlékezésről beszélünk a kortárs művészetben, megkülönböztethetjük több eltérő formáját is, mint a „Megismerő (érzékeny) emlékezés”, mely szerint a megismerés nem képzelhető el emlékezés nélkül. Ennek viszonyában tehát a megismerés alkotás és az alkotás megismerés. Ennek ellenére ebben az esetben a rekonstruktív emlékezésnek jóval nagyobb a szerepe, mint az alkotó művésziné. Másik formája az „Autonóm művészi emlékezés”, mely nem más, mint a művészetből táplálkozó művészet. Alkotója jelen esetben átértelmez, a saját autonóm képmására formál egy már létező művészi alkotást. Jelen van még a „Mágikus emlékezés” fogalma is, amelynek célja az azonosság megteremtése, a reprodukálás, különböző személyek, helyek, helyzetek megidézés, ebben fontos szerepet tölt be a tradíció és az arra való visszaemlékezés. Végül a „Meditatív emlékezés”. Ebben az esetben egy olyan képi megjelenítésről beszélünk, amely folyamán a kép befogadja a nézőt és a néző is a beléphet a képbe, annak szinte részévé válhat. Nem a múltat idézi és nem is a jövőbe tekint. Egy képbe sűríti az időt és meditatív sétára invitálja az arra hajlandó szemlélőt.

„Ezzel együtt „rakódtak össze” érzések és ismeretek, az anyagok, tárgyak, figurák és alkotók együttműködése, finom kölcsönhatásai révén. A majd mindentől ismereteket kapó és majd mindennek jelentést-jelentőséget-jelenlétet adó alkotói módszer alapja a világra nyitott művészi emlékezés volt.” (Keserü, Emlékezés a kortárs művészetben, 1998)

Keserü Katalin könyvét olvasva átláthatjuk, hogy már napjaink művészetét megelőzően is fontos szerepet töltött be a képzőművészetben az emlékek képként való megjelenítése különféle módszerek segítségével, melyek folyamán más és más típusai alakultak ki az emlékezésnek.

Diplomamunkám, azon belül is festményeim esetében a képet, mint „az emlékezés őrzőjét” reprezentálom.

15. MUNKANAPLÓ

15.1. Festmény vázlatok

A tervezés folyamatát a diplomamunkámhoz felhasználni kívánt fényképek kiválogatásával kezdtem. Ekkor minden kép bekerült a gyűjtésbe, amiről úgy gondoltam, hogy beleillik az általam előre meghatározott tematikába. Ezt követően egy hosszadalmasabb folyamat következett, amikor is a már kiválasztott képek egyenként szkennelésre kerültek, majd egyéni méretezést és szerkesztést követően, amikor is levágtam a nem kívánatos részleteket, nyomtatásra kerültek. Erre a lépésre azért volt szükségem, mert ez aztán a későbbiekben nagyban megkönnyítette és fel is gyorsította a felrajzolás folyamatát. A nyomtatást követően kezdődött meg a tervezés folyamata.

Kiválasztottam a vázlatomhoz leginkább megfelelő méretű és minőségű papírt: jelen esetben egy 50x60 cm-es, aquarelle papírra esett a választásom. A hordozó típusát a későbbiek során felhasznált aquarelle festék használata indokolta. Rendezgetni kezdtem a kinyomtatott képeket, különböző kompozíciókat hozva létre. A folyamat során bizonyos képek használatát, amelyek a gyűjtőmunkám elején még szerepeltek a terveimben, elvettem. De voltak képek, amelyeknek csak részleteit használtam fel, esetleg bizonyos alakokat alkalmaztam, mint egyfajta átkötő elemet.

7. ábra

Kompozíciós kísérlet

A végleges elrendezés létrejöttét követően megkezdődhetett a felrajzolás, majd az átrajzolás, végül pedig a festés, amikor is meghatároztam, hogy milyen színvilágot szeretnék adni az így létrejött festmény vázlatoknak. A festményvázlatokhoz való színválasztás során fontos szerepet játszott, hogy milyen érzést, üzenetet szerettem volna közvetíteni. Ezt igyekeztem nem csak a megfelelő képek, hanem a megfelelő színek kiválasztásával is még intenzívebbé tenni.

A kisgyermekkor témájához intenzív, vibráló, erőteljes színeket használtam, mint például a citromsárga, a már szinte neonba hajló, élénk világoszöld vagy a virító narancssárga, amelyek még az arcokon is helyet kaptak. Nem volt célom a realiztikus, valóság-hű színhasználat. A gyermeki játékoság, fesztelenség, boldogság hangulatát igyekeztem megragadni, előhívni az önfeledt nevetés érzését, hangok nélkül, csupán a színek erejével.

A fiatal felnőttkor színei már visszafogottabbak, ennek oka, hogy az idő múlásával, ahogy egyre idősebbé válunk, egyre érettebbé, megfontoltabbá is. Azonban az élénk, vibráló színárnyalatok még itt is felfedezhetőek, hiszen ebben az időszakban lépünk be életünk azon szakaszába, ahol rengeteg változás történik az életünkbe. Legboldogabb pillanataink talán pont erre az időszakra tehetőek. Ezek közé tartoznak a gimnáziumi ballagások, az eljegyzés, házasságkötés és akár még az első gyermek megszületése is. Mind meghatározó pillanatok, amelyekben újra átélhetjük azt a gyermeki boldogságot, fesztelenséget és örömet, amit lehet, hogy már régen nem éreztünk. Ünneplünk; ünnepeljük az életet.

Végül pedig eljutottam az időskorhoz. Itt hosszadalmasan gondolkodtam azon, hogy milyen színeket is használjak. Érzékeltetni szerettem volna az elhalkulás, lecsendesedés, megnyugvás érzését. Azt a bölcsességet kívántam sugallani, ami csak akkor válik tetten érhetővé, amikor már oly sok mindent megéltünk az életben. Ennek ellenére nem szerettem volna beszürkíteni, vagy ráhúzni egy sötét, szomorú színt a tematikámra. Nem volt célom sem a szomorúság, sem a gyász, hiány hangulatának keltése. Ennél egy sokkal melegebb, boldogabb érzést szerettem volna előcsalogatni, olyat, amilyenek a tavasz első napsugarai az arcon a hosszú, hideg tél után. Így végül a barna különböző árnyalataira esett a választásom.

8. ábra
Festményvázlat-Kisgyermekkor

9. ábra
Festményvázlat-Fiatal felnőttkor

10. ábra
Festményvázlat-Időskor

Annak érdekében, hogy egy ilyen éles váltást követően a sorozatom harmadik képe mégse érződjön teljesen különálló képnek, belecsempésztam a már előbbieken említett vibráló színeket is, melyek a kisgyermekkor és fiatal felnőttkor vázlatain is megjelentek, ezzel is megteremtve a kapcsolatot köztük.

A tervezési folyamat lezárultával elkezdődhetett a megvalósítás.

Ehhez első lépésként a megfelelő méretű vászon vakkeretre történő felfeszítése volt szükséges. A későbbiek folyamán 140x100 cm-es, alapozott lenvászonra dolgoztam.

Második lépésként a már felfeszített vászonra felrajzoltam az általam korábban már kiválasztott figurákat. Ezen a ponton több változtatás is történt, amely nem egyezett meg az eredeti tervekkel, vázlatokkal. A fényképszerű kereteket felbontottam, alakjaimat kiemeltem az őket körülvevő környezetből, mint önálló képelem kezdtem használni őket. Annak érdekében, hogy a képet dinamikusabbá tegyem a figurák méreteit megváltoztattam, törekedtem rá, hogy ne egy méretben jelenjenek meg a felületen, valamint igyekeztem úgy megkomponálni, hogy egymás mellé helyezve egyfajta „hullámzó” ritmust kapjanak. Ennek következménye, hogy az első festményen a központi alak a bal oldalon, míg a másodikon középen, végül, de nem utolsó sorban pedig a harmadikon jobb oldalt helyezkedik el.

A már korábban felrajzolt figurákat maszkolószalaggal fedtem le.

11. ábra

Kisgyermekkor-maszkolt

12. ábra

Fiatalfelnőttkor-maszkolt

13. ábra
Időskor-maszkolt

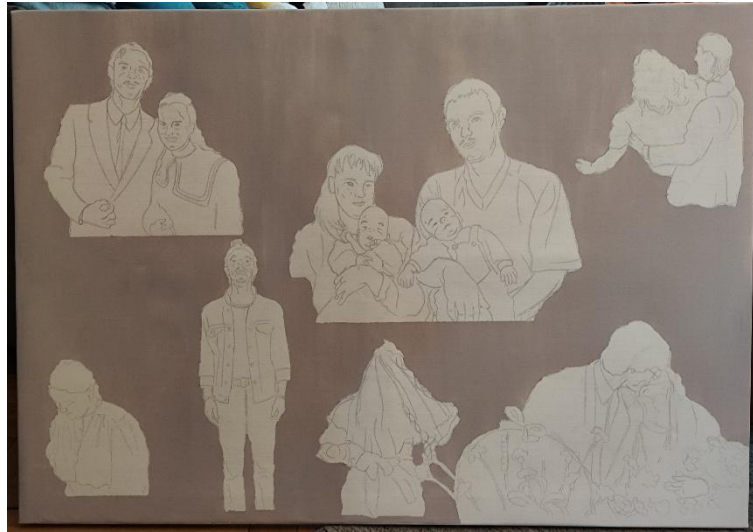
A ragasztást követően a háttér alapszínének meghatározása következett. Majd csak ezt követően kezdtem el felvinni a választott színt a vászon felületére, ebben az esetben akril festéket használtam. Sokat gondolkodtam azon, hogy milyen háttér lenne a legmegfelelőbb? Mi az, ami nem elnyomja, sokkal inkább kiemeli, fókuszba helyezi a képem szereplőit? Végül egy színes szürke színre esett a választásom, amely minden vásznon különböző árnyalatban látható.

14. ábra
Kisgyermekkor-háttér megfestése

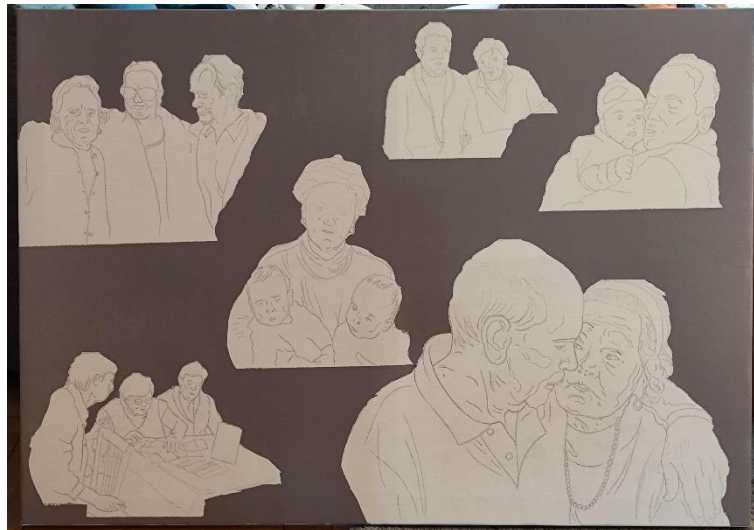
15. ábra

Fiatal felnőttkor-háttér megfestése

16. ábra

Időskor-háttér megfestése

A háttér alaprétégének megszáradását követően a figurák mögé geometrikus formákat helyeztem el, az eddigiekben használt szürkétől eltérő árnyalatban. Ezek főként, mint dekoratív elemek jelennek meg a festményeken, azonban elősegítik a tér érzet keltését is, kontrasztot alkotva a síkszerűen megfestett fénykép kivágások alakábrázolásával. Ez után elkezdtem a képek megfestését. Itt az olajfestékre esett a választásom.

17. ábra
Festmény-Kisgyermekkor

18. ábra
Festmény-Fiatal felnőttkor

19. ábra
Festmény-Időskor

15.2. Plakáttervek

Diplomamunkám részeként minden festményhez egy hozzá illő plakátot is létrehoztam. Elsődleges célom az volt, hogy olyan plakátokat hozzak létre, amelyek értelmezhetőek a festményekkel együtt, harmóniában képesek együttműködni, azonban, mint önálló plakátsorozat is képesek megállni a helyüket.

Első kérdésként az merült fel, hogy vajon ezek digitálisan készüljenek-e el vagy manuálisan? Végül a manuális módszerre esett a választásom. Ennek oka, hogy sokkal jobban kapcsolódnak nem csak téma, de technika tekintetében is így a festményekhez, nem ütnek el egymástól és nem kezdenek el teljesen önálló életet élni. Ezzel megghiúsult volna a törekvésem, miszerint szeretném bemutatni, hogy a két műfaj igenis kapcsolódik egymáshoz és képes megállni a helyét egymás mellett is.

Mint az előbbieken, most is a kisgyermekkor témájának feldolgozásával kezdem az alkotói folyamatot. Olyan szimbólum után kutattam, ami egymagában is képes kifejezni a kisgyermekkort. Ennek kiválasztását követően elkezdtem vázlatokat készíteni a plakátomhoz. Eleinte azzal kísérleteztem, hogy meddig tudom a motívumom úgy egyszerűsíteni, hogy az ne veszítse el, ellenben erőteljesen, szinte kiabálja az üzenetemet. Ehhez az alábbiakban látható változatok készültek el.

20. ábra

Kisgyermekkor-vonalas plakáttervek

Miután kiválasztottam a megfelelő tervet, következő lépésként az a kérdés merült fel, hogy vajon van-e szükség színre? Ha van, akkor milyenre? És milyen technika az, amivel célravezető lenne ezt megvalósítani? Tovább folytattam a kísérletezést. Készítettem változatokat aquarellel, azonban ezek nem adták vissza azt az üzenetet, amit én szerettem volna közvetíteni. Szépnek találtam őket, de a szépség túl nem volt mondandójuk. Aztán ceruzával kezdtem kísérletezni, eszembe jutott, hogy hogy is színeznék a gyerekek. Majd ugyanezen gondolatmenet mentén készült el egy aquarelle változat is. Végül ezt találtam a leghatásosabb megoldásnak. Végző választásom a festett változatra esett.

21. ábra

Kisgyermekkor-festett plakáttervek

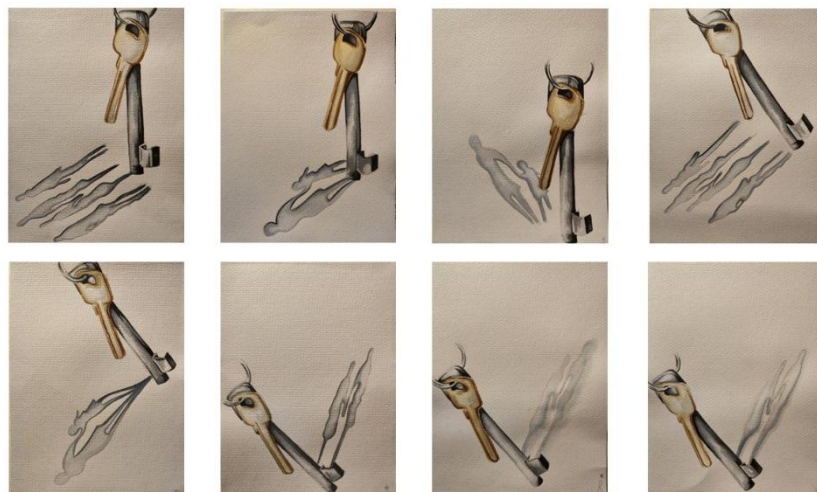

A folyamatban a második plakát megtervezése következett. Ekkor már tudtam, hogy az előző plakáthoz hasonlóan itt is egy tárgyat szeretnék beemelni, ezzel megteremtve az összhangot az előző képpel. Ezen felül fontos volt, hogy hűen szimbolizálja majd az általam átadni kívánt jelentéstartalmat mások számára is, közérthetően. Hosszas gondolkodás után a kulcsra esett a választásom. Úgy éreztem ez az a tárgy, amely leginkább köthető a fiatal felnőtt korhoz, hiszen jelképezi egy új életszakasz kezdetét, a saját önálló életnek a megteremtésének az első mozzanatát, ami sok esetben az első önálló albérlet, a szülői háztól való elszakadás, külön költözés. Elsőként a kulccsal kezdtem el kísérletezni, hogy is tudnám elhelyezni a plakáton. Folyamatosan felnagyítottam, majd egyre jobban le is egyszerűsítettem. Eleinte még láthatóak voltak árnyékok, majd azokat is folyamatosan elhagytam.

A későbbiekben, hogy a kulcs jobban értelmezhetővé váljon árnyékkísérleteket végeztem. Elvettem a kulcs eredeti árnyékának ötletét, helyette emberi szilüettekét helyeztem mellé. Ebben a szituációban is több lehetőséggel is próbálkoztam. Ezen a ponton az is meghatározó volt, hogy hogyan is tud a kompozíció egyensúlyba kerülni az első plakáton elhelyezett szimbólummal, majd a későbbiek folyamán hogyan tud megfelelő dinamikával működni a harmadik plakáton szereplő jelképpel. A megfelelő kompozíció kiválasztását követően az árnyék helyes megfestésére helyeztem a hangsúlyt.

22. ábra

Fiatal felnőttkor-festett plakáttervek

A tervezés folyamatában ez után jutottam el a harmadik plakáthoz. Itt még talán az előzőeknél is több kérdés foglalkoztatott: milyen szimbólumot válasszak, amely közérthetően átadja az időskor üzenetét? Ámde mindemellett nem az élet végére fókuszál, nem a sűrgető elmúlásra, nem a sok esetben megjelenő tehetetlenség érzését kelti.

Próbáltam elkerülni minden olyan típusú szimbólumot, ami negatív felhanggal bírna. Így végül a könyvre esett a választásom. A könyv az életre megfeleltethető legjobb metafora. Hiszen, ahogy egy könyvet írhatunk, úgy írhatjuk meg az életünk történetét is. A lapok is nagy segítségemre voltak, mert a segítségükkel jelképesen időben is elhelyezhetővé vált az idős kor egy nyitott könyv formájában.

A könyv baloldalára kerültek így a már megélt évek, ezeket teleírt lapok szimbolizálnak, míg a jobb oldalára a még megéletlenek, amik arra várnak, hogy teleírjuk őket, megtöltsük tartalommal és jelentéssel.

23. ábra

Időskor-plakáttervek

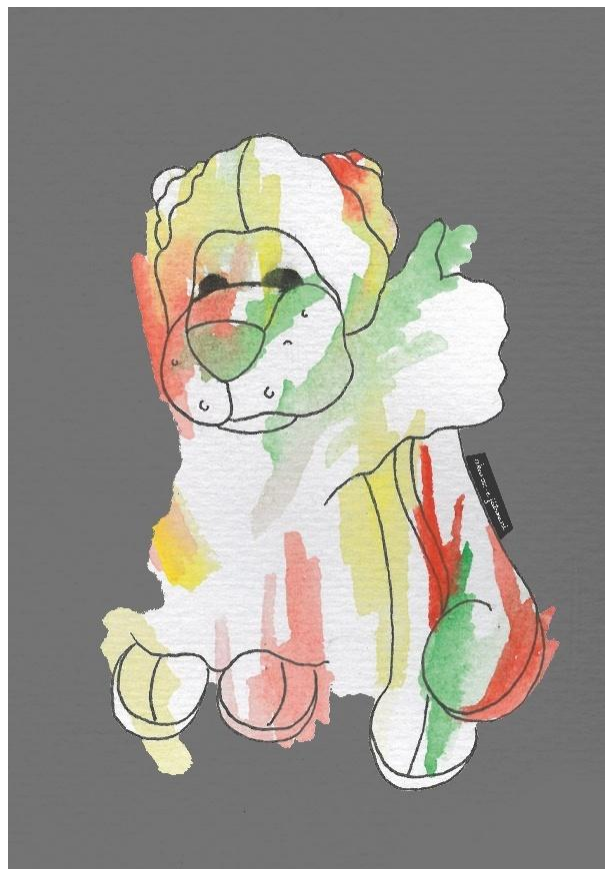

A tervek elkészülését követően a kiválasztott képek szkennelésre kerültek, majd ez után digitálisan, Photoshopban szerkesztettem őket. Annak érdekében, hogy a plakátok és a festmények közt a tematikán túl vizuális kapcsolatot hozzak létre, a festményeken már megjelenő sötét szürke árnyalatú hátteret helyeztem el a már korábban kiválasztott szimbólumok mögé. Ezen túl további sötét szürke részleteket jelenítettem meg a képeken, mint összekötő elemet. Így jelenik meg sötét szürke árnyalatban a plüss állat címkéje, a kulcshoz kapcsolódó pár sziluettje és a könyvből kilógó könyvjelző is. Emellett, mint szöveg hordozófelülete is funkcionálnak.

A művészplakát egyik jellegzetes tulajdonsága hogy nagyon kevés szó vagy szöveg használatával igyekszik tartalmat közvetíteni vagy a már képileg megjelenített üzenetét nyomtatékosítani. Ehhez Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani című verséből ragadtam ki részleteket és helyeztem el plakátjaimon. Az első plakáton az „Akarsz-e játszani”, míg a másodikon: „Mindent, mi élet” és a harmadikon: „Élni, mely valóra vált” sorok olvashatóak, ezzel is utalva a diplomamunkám során feldolgozott életszakaszokra.

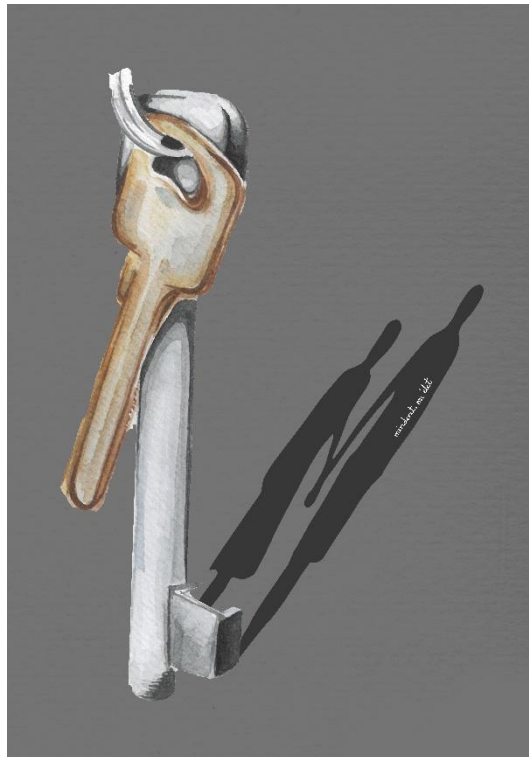
24. ábra

Kisgyermekkor-Plakát

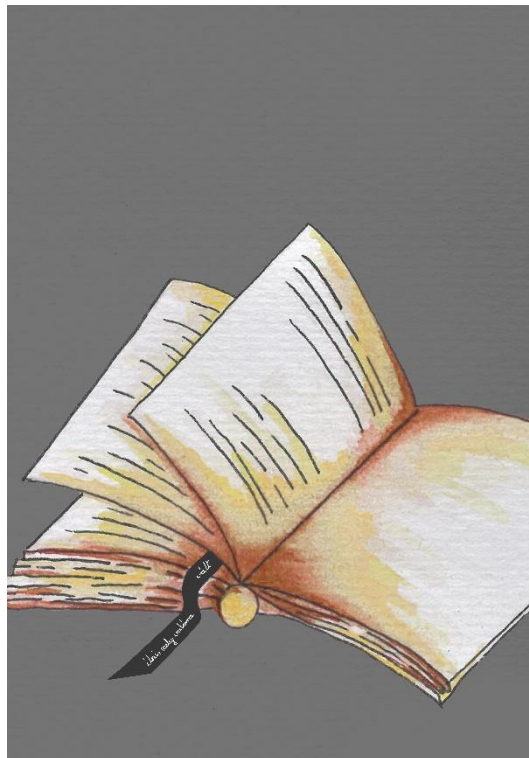
25. ábra

Fiatal felnőttkor-Plakát

26. ábra

Időskor-Plakát

16. ÖSSZEGZÉS

Szakedolgozatom és diplomamunkám során a Festészet és Plakátművészet kapcsolatát vizsgáltam. Ehhez elsőként egy plakáttörténeti áttekintést tettem, majd részletesebben megvizsgáltam a Magyar valamint Lengyel plakátművészetet, annak alakulását, áttekinttem jelentősebb képviselőit, jellemzőit. Ezt követően foglalkoztam napjaink plakátművészetével. Így egy teljesebb képet kaptam, aminek segítségével elkezdhettem a műfajok közti kapcsolódási pontok megismerését. A későbbiek folyamán, az elméleti kutatást követően három festményt és három plakátot alkottam meg, az általam választott „Életszakaszok” témakör tükrében. Ez a három életszakasz a kisgyermekkor, fiatal felnőtt és időskor. Ezeknek vizsgáltam életkori sajátosságait is.

Ahogy a festmények, úgy a plakátok megtervezését is manuálisan kezdtem el. A festményekhez családi fényképeket válogattam össze a meghatározott életkoroknak megfelelően, ezekkel párhuzamosan a plakáttervezés folyamán a tematikámnak megfelelő szimbólumok keresésébe kezdtem. Ahogy az dolgozatom elején is olvasható a plakátművészet kiemelt jelentőséggel bíró jellegzetes vonása az, hogy minél kevesebb képi elem felhasználásával igyekszik az általunk közölni kívánt tartalom közvetítésére. Ehhez minimális képi, esetenként szöveges elemet használ fel. Mindezeket figyelembevéve választottam ki az általam legmegfelelőbbnek gondolt életszakaszokat jelképező tárgyakat, amelyek önmagukban képesek átadni az általam megfogalmazni kívánt üzenetet.

Szöveges elemként került a plakátokra a témakörömet megjelenítő és költői eszközökkel összefoglaló, az általam „Előszó helyett” választott irodalmi alkotás, Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? című versének egy-egy kapcsolódó, erőteljes gondolati eleme.

Diplomamunkám tematikájából kifolyólag fontos volt, hogy összekapcsolhatóvá váljanak a festményeimmel. Ennek eszközei közé tartozott a vizuális megjelenítés is a tartalmi szempontokon kívül. A plakátok és festmények egymás mellé helyezve jól mutatják a különböző képi kapcsolódási pontokat. Ezek közé tartoznak a figurák és formák kivágásszerű alkalmazása. Jól megfigyelhető, hogy eredeti környezetükből kiragadva csak az általam legfontosabbnak tartott elemeket helyeztem el a képeken. Ezen túl közös kapcsolódási pontként jelenik meg még a szürke háttér, valamint a szürke elemek felhasználása.

A plakátművészet kezdetén főként manuális eszközökkel dolgoztak, ezért én is papíron kezdtem el a tervezést. Így lehetővé vált, hogy ahogy a festményeimben, úgy a plakátjaimon is megjeleníthessek festői elemeket, ezzel is összefüggésbe hozva a két műfajt. A digitális

módszerek csak a későbbiek folyamán jelentek meg, váltak elérhetővé szélesebb körben is. Utolsó lépésként digitális szerkesztést eszközöltem a plakátokon.

Festészeti vonatkozásban vizsgáltam Fehér László valamint Szűcs Attila munkásságát, főként az emlékezés és portré témakörében. Ehhez kapcsolódóan pedig Keserü Katalin: Emlékezés a Kortárs művészetben c. könyve nyújtott szakirodalmi segítséget.

Ezen túl foglalkoztam még a szimbólumokkal, valamint Johannes Itten: a színek művészete c. könyve vonatkozásában a színek jelentőségével mind a festészetben, mind a plakátművészetben.

Az így elkészült képsorozatokból látható, hogy a két műfaj gyökerei közösek, mind a kettő dominánsan képi elemekre épít, amelyeken keresztül törekszik a művész üzenete átadására. Úgy érzem, hogy munkáim tükrözik és összefoglalják a vizuális ábrázolásmódok egymásból fakadó fejlődését, mely megalapozója hasonlóságuknak. Megalkotásukkor számomra a művészplakátokat jellemző, a lengyel plakátművészetben hangsúlyosan megjelenő, gondolati elemeket összekötő asszociáció volt az elsődleges. Ahogy egy plakát, úgy egy festmény is magával tudja sodorni az azt szemlélőt, gondolkodásra készíteni, esetleg emlékeket felidézni benne, amelyen keresztül aztán újabb asszociációk jöhetnek létre. A portré a festészetben ugyanúgy lehet egy üzenet közvetítésének az eszköze, ahogy egy megfelelően megválasztott szimbólumé a plakátművészetben.

17. HIVATKOZÁSOK

- Bacsó, B. (2012). ÖN-ARC-KÉP. In B. Bacsó, *ÖN-ARC-KÉP* (old.: 10-11.). Budapest: Kijárat Kiadó.
- Berne, E. (2021). Emberi játszmák. In E. Berne, *Emberi játszmák* (old.: 197). Budapest: Háttér Kiadó.
- Culture.pl. (2017. Április 13). *CULTURE.PL*. Forrás: <https://culture.pl/en/article/6-legends-of-the-polish-poster-school>
- Dr. József, I. (2011. Május 22). Fejlődépszichológia. Kaposvár, Somogy, Magyarország.
- Hoppál, M., Jankovics, M., Nagy, A., & Szemadám, G. (1994). Jelképtár. In M. Hoppál, M. Jankovics, A. Nagy, & G. Szemadám, *Jelképtár* (old.: 5). Gyula: Helikon Kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 12). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 16). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 124). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 132). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Itten, J. (2002). *A színek művészete*. Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 19). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Itten, J. (2002). A színek művészete. In J. Itten, *A színek művészete* (old.: 144). Budapest: Göncöl Kiadó és Saxum Kiadó.
- Keserü, K. (1998). Emlékezés a kortárs művészetben. In K. Keserü, *Emlékezés a kortárs művészetben* (old.: 13). Budapest: Noran.
- Keserü, K. (1998). Emlékezés a kortárs művészetben. In K. Keserü, *Emlékezés a kortárs művészetben* (old.: 74). Budapest: Noran Kiadó.
- Keserü, K. (1998). *Emlékezés a kortárs művészetben*. Budapest: Noran Kiadó.
- Zimonyi, V. L. (2019. Január 26). *CONTEXTUS*. Forrás: www.contextus.hu:
<https://contextus.hu/plakatultura-magyarorszagon-plakattortenet/#:~:text=Magyarorsz%C3%A1gon%20a%2019.>

18. KÉPJEGYZÉK

1. ábra Árendás József-Plakát	14
2. ábra Berény Róbert-Modiano reklámplakát	14
3. ábra József Mroszczak	16
4. ábra Waldemar Swierzy	16
5. ábra Fehér László-Eszter	24
6. ábra Fehér László-Nő gyerekkel	24
7. ábra Kompozíciós kísérlet	27
8. ábra Festményvázlat-Kisgyermekkor	29
9. ábra Festményvázlat-Fiatal felnőttkor	29
10. ábra Festményvázlat-Időskor	30
11. ábra Kisgyermekkor-maszkolt	31
12. ábra Fiatal felnőttkor-maszkolt	31
13. ábra Időskor-maszkolt	32
14. ábra Kisgyermekkor-háttér megfestése	32
15. ábra Fiatal felnőttkor-háttér megfestése	33
16. ábra Időskor-háttér megfestése	33
17. ábra Festmény-Kisgyermekkor	34
18. ábra Festmény-Fiatal felnőttkor	34
19. ábra Festmény-Időskor	35
20. ábra Kisgyermekkor-vonalas plakáttervek	36
21. ábra Kisgyermekkor-festett plakáttervek	36
22. ábra Fiatal felnőttkor-festett plakáttervek	37
23. ábra Időskor-plakáttervek	38
24. ábra Kisgyermekkor-Plakát	39
25. ábra Fiatal felnőttkor-Plakát	40
26. ábra Időskor-Plakát	40

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: ANDRÁSI MÓNKA

A Hallgató Neptun kódja: OTMKWY

A dolgozat címe: ÉLETSZAKASZOK

A megjelenés éve: 2025

A konzulens intézetének neve: RIPPL-RÓNAI MŰVÉSZETI INTÉZET

A konzulens tanszékének a neve: VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szövegenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025 év 11 hó 04 nap

An
Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

ANDRÁSI MÓNICA (név) (hallgató Neptun azonosítója: OTMKWY)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2025 év 11 hó 04 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	ANDRA'SI MÓNIKA
Neptun-kódja:	OTMKWY
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	
A munka címe:	ÉLETSZAKASZOK

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

--	--	--	--

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Kaposvár....., 2025. 11..... hó 04..... nap

.....

Hallgató aláírása

.....

Konzulens/Témavezető aláírása